

Årsredovisning

1 januari–31 december 2019

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet

org. nr 802007-5852

Sbi SVENSKA
BARNBOKS
INSTITUTET
THE SWEDISH INSTITUTE FOR CHILDREN'S BOOKS

Innehåll

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2019	3
Institutets uppdrag	3
Året 2019 – sammanfattning	3
Viktiga händelser under året	4
Forskningsfrämjande verksamhet	5
Vetenskapliga konferenser	5
Bok- och forskningsprojekt	6
Vetenskapliga samarbeten i Sverige och internationellt	8
Vetenskapliga publikationer	8
Övrig forskningsfrämjande verksamhet	9
Forskningsstödjande verksamhet	10
Forsknings- och referensbiblioteket	10
Samlingarna	11
Katalogisering	12
Information och kommunikation	13
Informations-spridning och medial uppmärksamhet	13
Tredje uppgiften	14
Arrangemang	14
Bokprovningen	15
Kurser och kompetensutveckling	15
Utställningar	16
Studiebesök	16
Samarbeten	16
Nordiska och internationella kontakter	17
Styrelse	18
Personal	18
Institutets ledning och kansli	18
Den forskningsfrämjande verksamheten	19
Forskningsbiblioteket	19
Bilagor	20
Biblioteksstatistik	20
Webbplatsen och sociala medier	21
Föreläsningar och program	22

Förvaltningsberättelse 2019

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet är en forskningsinfrastruktur och ett nationellt centrum för barn- och ungdomslitteratur med forskningsfrämjande och forskningsstödande verksamhet. Institutet är en efterfrågad forskningsmiljö och mötesplats för forskare, och spelar en viktig roll för den nationella, nordiska och internationella forskningen inom området, både som resurs (forskningsbibliotek, information, arkiv) och innovatör (forskningsinitiering, konferenser m.m.). Institutets kärnverksamhet finansieras till största delen av statsanslag från Utbildningsdepartementet, Forskningspolitiska enheten. Den utåtriktade programverksamheten bedrivs huvudsakligen genom samarbeten med andra och med bidrag från Stockholms stad.

Stiftare och representerade i styrelsen är Stockholms universitet, Svenska Förläggareföreningen, Föreningen Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund. I styrelsen har 2019 även ingått två ordinarie ledamöter med förankring i Stockholms kommunpolitik. Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet står, liksom andra stiftelser, under Länsstyrelsens tillsyn.

Institutets uppdrag

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet fungerar som ett nav för forskningen och det kvalificerade samtalet om barn- och ungdomslitteratur. I uppdraget ingår att stödja och främja forskningen inom området. Sedan starten 1965 har Sbi arbetat för att stärka barnbokens ställning och för att öka kunskapen om barn- och ungdomslitteraturen. Institutet är en självständig stiftelse som eftersträvar en bred dialog med olika aktörer inom verksamhetsområdet. Sbi vill stimulera en öppen och bred diskussion samt verka för en ökad kompetens och status för alla verksamma inom barnkulturområdet. Svenska barnboksinstitutets verksamhet grundar sig i dess stadgar och ändamålet är att stödja och främja forskning och undervisning på alla nivåer i ämnet barn- och ungdomslitteratur, samla och katalogisera i Sverige utgiven barn- och ungdomslitteratur, upprätthålla ett forsknings- och referensbibliotek, vara ett internationellt kontaktorgan, öka kunskapen om och förståelsen för barn- och ungdomslitteratur samt sprida forskning och information om barn- och ungdomslitteratur till förlag, media, bibliotek och andra institutioner.

Året 2019 – sammanfattning

År 2019 har i hög utsträckning präglats av den stora internationella forskarkonferensen IRSC Congress 2019: Silence and Silencing in Children's Literature, som Sbi arrangerade i augusti tillsammans med Stockholms universitet, Malmö universitet och Åbo Akademi. Intresset för konferensen var massivt med 513 deltagare från 52 länder och utvärderingen visar att det var ett mycket lyckat arrangemang. IRSC Congress är världens största internationella forskarkonferens inom området och har bidragit till att sätta Sbi:s övriga verksamhet på kartan internationellt, vilket märks inte minst i ett kraftigt ökat intresse för institutets vetenskapliga tidskrift och förfrågningar rörande framtida forskningsvistelser vid institutet.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Vad gäller övrig verksamhet har Sbi under året arbetat med att upprätthålla den höga nivå på verksamheten som präglat de senaste åren. Arbetet med de forskningsfrämjande insatserna har varit intensivt. Insamling och katalogisering i institutets forsknings- och referensbibliotek har upprätthållits och utvecklats, liksom den utåtriktade verksamheten och samarbeten med andra aktörer. Svenska barnboksinstitutet upplever fortsatt en mycket positiv respons från omvärlden på det arbete som utförts och trycket på institutets resurser och tjänster är alltjämt högt.

Det forskningsfrämjande arbetet har bedrivits på en rad olika plan. Förutom arbetet med IRSCS Congress 2019 har Sbi:s olika forskningsprojekt kring svensk barnlitteraturhistoria och Barnbiblioteket Saga fortskridit, nya titlar har tillkommit i Sbi:s vetenskapliga skriftserie och tidskriften *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* hade ett rekordår vad gäller antalet publicerade artiklar. Ett av de mest betydelsefulla resultaten av det gedigna arbetet de senaste åren är att det under hösten blev klart att forskningsprojektet "Astrid Lindgren-koden", finansierat av Riksbankens jubileumsfond under 2020–2022, förläggs till Sbi.

Institutets biblioteksverksamhet har bland annat fokuserat på förberedelsearbeten för ett nytt bibliotekssystem och omflyttning i magasinerna. Utgivningen av barn- och ungdomsböcker i Sverige är fortsatt stor och en betydande del av biblioteksresurserna går till att samla in och hantera detta material. Det nya katalogiseringssystemet Nya Libris, initierat av Kungliga biblioteket, påverkade arbetet i hög grad och har, liksom för övriga Librisbibliotek i Sverige, medfört fördröjningar i katalogiseringsarbetet.

Det fokus på barns och ungdomars läsning som uttalats från bland annat politikerhåll, förmedlare, skola och bibliotek bidrar till att intresset för svensk barn- och ungdomslitteratur i samhället är stort. Det i sin tur bidrar till att efterfrågan på Sbi:s expertkunskaper vad gäller utgivning av och forskning om barn- och ungdomslitteratur alltjämt är hög. Det märks till exempel i förfrågningar och mediabevakning kring den årliga Bokprovingen och olika litteraturpriser, liksom i forskares, studenters och allmänhetens förfrågningar till Sbi.

Institutet hade liksom tidigare år en omfattande programverksamhet under 2019 där forskare och representanter för bokbranschens olika delar medverkade. Programmen finansierades av externa medel och genom samarbeten. Antalet samarbetspartners har ökat kraftigt de senaste åren, vilket har gett goda synergieffekter och ett utökat nätverk. Förutom den internationella forskarkonferensen och Bokprovingen kan nämnas kvällsprogrammet Från Kanaljen till Rulla – Lennart Hellsing 100 år och den efterfrågade kursen Att skriva barnbokskritik, som arrangerades för andra året i rad.

Det interna arbetet har bland annat fokuserat kompetensutveckling och fortsatt arbete med långsiktig finansiering, mål och visioner.

Viktiga händelser under året

- Arrangerande av IRSCS Congress 2019: Silence and Silencing in Children's literature
- Uppstart av forskningsprojektet Astrid Lindgren-koden
- Rekordår för *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning*

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Forskningsfrämjande verksamhet

Institutets största arrangemang 2019 var den stora internationella forskarkonferensen IRSCl Congress 2019: Silence and Silencing in Children's Literature. Den var mycket uppskattad och bevistades av 513 deltagare från 52 länder. Den forskningsfrämjande verksamheten under året har varit omfattande även i andra avseenden. Projektet *Den svenska barn- och ungdomslitteraturens historia* fortskred under året och närmar sig nu sin slutfas, samtidigt som förberedelsearbetet fortgick för institutets nya stora forskningsprojekt *Barnbiblioteket Sagas arkiv: Kartläggning och visualisering av en svensk barnboksserie (1899–1970)*. Institutets vetenskapliga tidskrift *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* upplevde sitt andra rekordår i rad och i institutets skriftserie publicerades två nya böcker.

Under hösten 2019 blev det också klart att medel tilldelades av Riksbankens Jubileumsfond för det treåriga forskningsprojektet Astrid Lindgren-koden, som är den första studien någonsin av Astrid Lindgrens originalmanuskript. Det är det första större externa forskningsprojektet som förläggs till Svenska barnboksinstitutet sedan institutet blev auktoriserad medelsförvaltare för Riksbankens jubileumsfond, Vetenskapsrådet, Forte och Formas.

Åtskilliga andra samarbeten och kontakter med forskare har förekommit under året. Framför allt har förberedelsearbete gjorts för forskarkonferensen *Conceptions of Girlhood Now and Then: "Girls' Literature" and Beyond* vid Linnéuniversitetet, som Sbi medarrangerar i oktober 2020. Arbetet med att söka medel från externa finansiärer för ovanstående och andra projekt har också fortsatt.

Vetenskapliga konferenser

Konferensen IRSCl Congress 2019

14–18 augusti arrangerade Sbi den internationella forskarkonferensen IRSCl Congress 2019: Silence and Silencing in Children's Literature i samarbete med Stockholms universitet, Malmö universitet och finländska Åbo Akademi. 513 forskare och andra medverkande från 52 olika länder deltog. Temat för konferensen var tystnader och tystanden i barn- och ungdomslitteraturen. Konferensen ägde rum i City Conference Centres lokaler i centrala Stockholm (Norra Latin).

Konferensen invigdes av ministern för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans. Huvudtalare var docent Vanessa Joosen (universitetet i Antwerpen, Belgien), professor emerita Boel Westin (Stockholms universitet, Sverige), professor Bob Davis (universitetet i Glasgow, Skottland), docent Temi Odumosu (Malmö universitet, Sverige) och professor Andrea Mei-Ying Wu (nationella Cheng Kung-universitetet i Taiwan, Taiwan). Avslutande tal hölls av Sbi:s ordförande Kristina Rennerstedt.

Under konferensen presenterade ca 420 forskare sin forskning i totalt tio sessioner med inte mindre än 13 parallella paneler vars ämnen på olika sätt rörde sig kring huvudtemat. Föreläsningar hölls bland annat om rasism, censur, flykt, migration och maktrelationer mellan barn och vuxna.

Utöver dagsprogrammet inbjöds deltagarna till olika kvällsarrangemang. Svenska barnboksinstitutet bjöd in till öppet hus. Stockholms stad bjöd in deltagarna till en mycket uppskattad mottagning i Gyllene salen på Stadshuset med en presentation av stadsrådet Rana Nasrindotter och tal av Vanessa Joosen. På

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Junibacken arrangerade de nordiska barnboksinstituterna en nordisk programkväll med författar- och illustratörssamtal samt en middag. Medverkade på Junibacken gjorde Nils Nyman och Kajsa Medin Hansen (välkomstalare), Sara Bergmark Elfgren, Linda Bondestam, Martin Glaz Serup och Stian Hole (författare och illustratörer) samt Maria Lassén-Seger och Erik Titusson (moderatorer). Konferensmiddagen sista kvällen ägde rum på Norra Latin. Deltagarna bereddes även möjlighet att få en guidad tur i Astrid Lindgrens hem på Dalagatan 46.

Den utvärdering som skickades ut efter konferensen gav genomgående positiv feedback med ett snittbetyg på 4.77 av 5. Den besvarades av 62 procent av deltagarna.

Arrangörer för konferensen var Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvist (huvudansvarig), Elina Druker, Stockholms universitet, Björn Sundmark, Malmö universitet och Mia Österlund, Åbo Akademi, Finland. Konferensen tilldelades medel från Riksbankens Jubileumsfond, Vetenskapsrådet, Malmö universitet, Stockholms universitet, Åbo Akademi, Svenska litteratursällskapet i Finland, Svenska kulturfonden i Finland och Nordisk kulturfond. Konferensen sponsrades av Stockholms stad, Moomin Characters AB, Astrid Lindgren AB, Rabén & Sjögren, Junibacken, Astrid Lindgren-sällskapet, Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, Bonnier Carlsen, Lilla Piratförlaget, Alfabet, Natur & Kultur, Berghs förlag och Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris.

IRSL Congress har successivt vuxit i storlek sedan nätverket International Research Society for Children's Literature (IRSL) bildades 1970. 2019 års konferens var den största och mest välbesökta sedan starten. Sverige har anordnat konferensen två gånger tidigare, 1976 och 1995, då Göte Klingberg respektive Maria Nikolajeva var ordförande i sällskapet. Sbi var involverade båda gångerna.

Konferensen Conceptions of Girlhood Now and Then

Sbi arrangerar tillsammans med nätverket Centre for Childhood Research in Literature, Language and Learning (CHILL) vid Linnéuniversitetet och Dawn Sardella-Ayres, University of Cambridge, England, forskarkonferensen Conceptions of Girlhood Now and Then: "Girls' Literature" and Beyond 6–8 oktober 2020.

Konferensen äger rum på Linnéuniversitetet i Växjö och huvudtalare är Nazera Sadiq Wright vid University of Kentucky, USA, Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvist, Mia Österlund vid Åbo Akademi, Finland, och Maria Margareta Österholm vid Stockholms universitet. Omkring 75 forskare förväntas delta med egna presentationer. Omfattande planeringsarbete har genomförts under 2019.

Bok- och forskningsprojekt

Bokprojektet Den svenska barnlitteraturens historia

Svenska barnboksinstitutet leder och finansierar projektet *Den svenska barnlitteraturens historia*, ett översiktsverk över svensk barn- och ungdomslitteratur och dess historia. Boel Westin (Stockholms universitet) är vetenskaplig redaktör och institutets forskningsledare Åsa Warnqvist är redaktör och projektledare. Projektets redaktionsråd består av Ulf Boëthius (Stockholms universitet), Lena Kåreland (Uppsala universitet), Janina Orlov (Stockholms universitet) och Elina Druker (Stockholms universitet).

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Arbetet med projektet närmade sig under 2019 slutbearbetning, inför den planerade utgivningen under 2021 med Natur & Kultur som utgivande förlag. Medel för projektet har under åren tilldelats från Kungliga Patriotiska Sällskapet, Svenska Akademien, Torsten Söderbergs Stiftelse, Åke Wibergs Stiftelse, Konung Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur och Stiftelsen Olle Engqvist Byggmästare.

Under arbetets gång har redaktionen identifierat områden där tidigare forskning saknas. Detta har resulterat i tidskrävande grundforskning för att göra den historiska översikten fullständig. Det är också den främsta anledningen till att projektet har dragit ut på tiden. Verket kommer att fylla en viktig funktion för såväl lärarutbildningen och andra utbildningar som för allmänheten, media och det barnlitterära fältet i dess helhet.

Forskningsprojektet Barnbiblioteket Sagas arkiv

I projektet *Barnbiblioteket Sagas arkiv: Kartläggning och visualisering av en svensk barnboksserie (1899–1970)* undersöks betydelsen av Barnbiblioteket Saga, en av de största läsfrämjandesatsningarna genom tiderna i Sverige. Barnbiblioteket Saga startades av folkskollärarna vid förrförra sekelskiftet och på 1960- och 1970-talen överfördes Saga-arkivet till Svenska barnboksinstitutet. Det övergripande syftet med projektet är att tillgängliggöra och forska om samlingen och arkivet. Centrala frågeställningar är: Vilka förhandlingar och förmedlingsprocesser måste ett verk passera för att nå fram till barnet för hundra år sedan? Vilka instanser och aktörer är inblandade? Hur förvaltas det barnlitterära arvet och för vem? På vilket sätt är erfarenheter från Saga relevanta för lustläsning i dag? Hur kan digitaliseringsinsatser utformas så att arkivet blir tillgängligt för såväl forskare som barn och en bredare allmänhet? Projektet avser att utarbeta en strategi för digitalisering av samlingen samt att forska om skapande, förvaltning och förmedling av ett barnlitterärt kulturarv.

Forskningen bedrivs av 12 forskare verksamma vid åtta svenska universitet och högskolor. Samtliga är välmeriterade inom för projektet relevanta områden. Medverkande forskare är Maria Andersson (Stockholms universitet), Anne Banér (Stockholms universitet), Ulf Boëthius (Stockholms universitet), Elina Druker (Stockholms universitet), Martin Hellström (Linnéuniversitetet), Lena Kåreland (Uppsala universitet), Sara Kärrholm (Lunds universitet), Eva Nordlinder (Mittuniversitetet), Björn Sundmark (Malmö universitet), Åsa Warnqvist (Svenska barnboksinstitutet), Olle Widhe (Göteborgs universitet) och Magnus Öhrn (Stockholms universitet).

Projektledare är institutets forskningsledare Åsa Warnqvist och projektet administreras av Sbi. Medel för förberedande arbete har tilldelats från Anérstiftelsen, Åke Wibergs Stiftelse och Magnus Bergvalls Stiftelse och medel för att påbörja några forskningsuppgifter samt kartläggning av arkivet har under 2019 tilldelats från Lärarstiftelsen. Under 2019 genomfördes en två-dagars forskarworkshop med huvudsakligt fokus på individuella forskningsuppgifter och orientering i det stora arkivmaterialet. Gästföreläsare var Sirkka Ivakko, Malmö universitet som talade utifrån rubriken "Bildreception – barnbrev berättar".

Forskningsprojektet Astrid Lindgren-koden

Forskningsprojektet Astrid Lindgren-koden är det första större externa projekt som förläggs till Svenska barnboksinstitutet sedan institutet blev auktoriserad medelsförvaltare för Riksbankens Jubileumsfond,

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Vetenskapsrådet, Forte och Formas. Astrid Lindgren-koden kommer att utmynna i den första studien av Astrid Lindgrens originalmanuskript och ska pågå under tre år, 2020–2022. Forskare i projektet är Malin Nauwerck, fil.dr i litteraturvetenskap och Anders Hast, professor i datoriserad bildbehandling. Deltar i projektet gör även Karolina Andersotter, bibliotekarie med inriktning på digitala metoder, och Britt Almström, tidigare riksdagsstenograf. I forskningsprojektet sammanförs kompetenser från litteraturvetenskap, datavetenskap och professionell stenografi för att tolka Lindgrens stenogram genom digitala metoder. I fokus står de stenogramblock som innehåller *Karlsson på taket smyger igen* och *Bröderna Lejonhjärta*. Projektet finansieras med medel från Riksbankens Jubileumsfond.

Vetenskapliga samarbeten i Sverige och internationellt

Sbi har en rad samarbeten med forskare och forskningsinstitutioner i Sverige och utomlands, bland annat genom de forskningsprojekt, konferenser och publikationer som Sbi initierar och leder. Institutets mest omfattande samarbete 2019 var med Stockholms universitet, Malmö universitet och Åbo Akademi i Finland kring arrangerandet av IRSC Congress 2019.

Även samarbetet med nätverket Centre for Childhood Research in Literature, Language and Learning (CHILL) vid Linnéuniversitetet var omfattande under 2019. Sbi:s forskningsledare är affilierad forskare vid universitetet och ingår i nätverket. Samarbetet under 2019 har i första hand berört planeringen av den gemensamma forskarkonferensen *Conceptions of Girlhood Now and Then: "Girls' Literature" and Beyond* som arrangeras i oktober 2020 men även medverkan vid seminarieverksamhet och i bokprojekt initierade av forskare vid Linnéuniversitetet. CHILL består av forskare från olika ämnesområden inom humaniora med ett gemensamt intresse för forskning som berör barn och barndom.

Sbi fortsatte även de samarbeten som tidigare inletts i syfte att manifesteras Sbi:s uppdrag att verka i hela Sverige och som internationellt kontaktorgan. Det internationella samarbetet manifesterades i hög grad genom Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvists engagemang i den tidigare nämnda forskarsammanslutningen IRSC. Warnqvist är vice ordförande och kassör i sällskapets styrelse.

Det tidigare inledda tvärvetenskapliga Erasmus-samarbetet med University of Glasgow fortsatte även 2019. Det innebär att studenter har möjlighet att vistas vid Sbi en tid under deras tvååriga masterutbildning *International Masters in Children's Literature, Media and Culture (IM CLMC)*. Även forskarutbyten kan komma i fråga längre fram. Samarbetet sker mellan University of Glasgow och en rad organisationer, förutom Sbi även universitet i Barcelona i Spanien, Aarhus i Danmark, Tilburg i Nederländerna och Vancouver i Kanada.

Vetenskapliga publikationer

Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning

Institutets tidskrift *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* är den enda vetenskapliga tidskriften i Sverige med fokus på barn- och ungdomslitteratur. Tidskriftens artiklar och recensioner publiceras enligt Open Access-principen och är fritt tillgängliga på www.barnboken.net. Tidskriften är även tillgänglig i fulltext via flera stora öppna internationella databaser och indexeras i 24 databaser i Sverige och internationellt, bland andra Scopus, Google Scholar och MLA International Bibliography. Under 2019 fick

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

tidskriften 575 nya egna prenumeranter att jämföra med 95 nya 2018. Denna rekordstora ökning är en följd av omfattande marknadsföring i samband med arrangerandet av den tidigare nämnda IRSC-konferensen. Totalt har 1 011 prenumeranter från hela världen läst artiklar direkt på tidskriftens webbplats eller genom egna nedladdningar. Motsvarande siffra för år 2018 var 436 individuella läsare.

År 2019 har tidskriften publicerat artiklar inom tre större teman. Temat "Pengar" uppmärksammades med ett publikt program där fyra av de sju publicerade artiklarna presenterades av sina respektive skribenter. Gästredaktör för temat var Lydia Wistisen, fil.dr vid Stockholms universitet. Elina Druker, professor vid Stockholms universitet, var gästredaktör för temat "Radical Children's Literature" som omfattade sex artiklar. Institutets forskningsledare Åsa Warnqvist ansvarade för temat "Swedish Translations of L.M. Montgomery's Anne and Emily Books", bestående av tre artiklar. Totalt publicerades i årgång 42 (2019) 16 artiklar (varav elva på engelska, fyra på svenska och en på norska), vilket är mer än något annat år i tidskriftens historia. Även recensioner av teoretisk litteratur publicerades, totalt 18 stycken. Sammantaget medverkade fem svenska, tre nordiska och åtta utomnordiska artikelförfattare. Av recensionerna skrevs 13 av svenska forskare, tre av nordiska och två av utomnordiska.

Redaktör för tidskriften 2019 var institutets forskningsledare Åsa Warnqvist, som också ingår i redaktionsrådet för tidskriften. Redaktionsrådet bestod i övrigt av ledamöterna professor Björn Sundmark (Malmö universitet, Sverige), docent Mia Österlund (Åbo Akademi, Finland), docent Olle Widhe (Göteborgs universitet, Sverige), fil.dr Maria Jönsson (Umeå universitet, Sverige) och fil.dr Anne Skaret (Høgskolen i Innlandet, Norge). Recensionsredaktör har under året varit forskningsassistent Hanna Liljeqvist (Svenska barnboksinstitutet). Redaktionsrådet har haft en omfattande löpande kommunikation via e-post och ett fysiskt möte. I tidskriftens internationella Advisory Board ingår 15 framstående svenska, nordiska och internationella forskare. Tidskriften ges ut med stöd från Vetenskapsrådet och tilldelades under 2018 även ett nordiskt NOS/HS-stöd, för 2019 och 2020 års verksamhet.

Institutets vetenskapliga skriftserie

Stora delar av den samlade barn- och ungdomslitteraturforskningen i Sverige ingår sedan 1971 i Sbi:s vetenskapliga skriftserie, Skrifter utgivna av Svenska barnboksinstitutet, som ges ut i samarbete med ett antal olika förlag och vetenskapliga institutioner. Det rör sig om akademiska avhandlingar, monografier, antologier och bibliografier inom området barn- och ungdomslitteratur. Redaktör för skriftserien är institutets forskningsledare Åsa Warnqvist. Skriftserien tillfördes under 2019 två nya titlar. Vid årets slut omfattade skriftserien 149 titlar. Följande titlar utkom under 2019:

148 *Att skriva barn- och ungdomslitteratur*. Ehriander, Helene (red.). Lund: Studentlitteratur, 2019.

149 *Astrid Lindgrens bildvärldar*. Ehriander, Helene & Almgren White, Anette (red.). Göteborg: Makadam, 2019.

Övrig forskningsfrämjande verksamhet

Sbi har de senaste åren arbetat aktivt för att knyta till sig forskare, dels genom att anordna aktiviteter som workshops och program och initiera bok- och forskningsprojekt, dels genom att ge forskare tillgång till arbetsrum och arkiv. Sedan 2018 finns sex särskilda forskarplatser i biblioteket.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Gästforskare vid Svenska barnboksinstitutet

Under 2019 sökte och fick institutet medel från Astrid Lindgrens Stiftelsen Solkatten för tre korttidsstipendier. Dessa tilldelades Nina Goga, professor vid Högskolan på Vestlandet, Norge, Laura Leden, doktorand vid universitetet i Helsingfors, Finland och Lena Manderstedt, universitetslektor vid Luleå tekniska universitet.

2019 års stora Solkatten-stipendium, vilket administreras av Sbi, tilldelades Lisa Källström vid Lunds universitet som under våren 2020 disputerar med en bildretorisk studie av omslagsbilder till Pippi-böckerna i Sverige och Tyskland. Stipendiet kommer att användas till fortsatta studier vid Department of Educational Studies på universitetet i Gent, Belgien.

De forskare som har suttit längre perioder vid institutet under 2019 är 2018 års Solkatten-stipendiat JoAnn Conrad, verksam vid California State University i USA, korttidsstipendiaterna Ida Moen Johnson, doktorand vid Department of Scandinavian, UC Berkeley, USA och Anna Lyngfelt vid Göteborgs universitet samt Malin Drugge, doktorand vid Uppsala universitet.

Forskningsstödande verksamhet

Forsknings- och referensbiblioteket

Sbi:s bibliotek ger service till alla som söker upplysningar om barn- och ungdomslitteratur och den forskning som bedrivs om denna. Bibliotekets huvudsakliga målgrupper är forskare och studenter men service ges även till bibliotekarier, pedagoger, upphovspersoner, journalister och en intresserad allmänhet.

De fysiska besöken till biblioteket har ökat marginellt jämfört med föregående år. Utlånen och fjärlånen av teoretisk litteratur har minskat något liksom antalet läsesalslån av barn- och ungdomslitteratur. I Sveriges officiella biblioteksstatistik rapporteras om ett stigande intresse för e-medier. Det kan vara en anledning till att utlånen och fjärlånen av tryckt teoretisk litteratur minskar. Precis som många andra specialbibliotek står institutets bibliotek inför en rad utmaningar när det gäller utvecklingen av det digitala och det ställer nya krav på verksamheten. E-medier är ofta kopplade till databaser som i vissa fall kräver licensavtal och inte sällan är förenade med stora kostnader. Hela besöks- och utlåningsstatistiken finns på s. 20.

Under 2019 har arbetet med ett nytt bibliotekssystem fortsatt. Efter att kravspecifikationen färdigställts och offertförfrågningar sänts ut har valet fallit på KOHA bibliotekssystem. Under kvartal två 2020 kommer systemet att implementeras och tas i bruk.

Svenska barnboksinstitutet har under året lämnat remissvar på *Demokratins skattkammare – förslag till nationell biblioteksstrategi*. I rapporten föreslås en översyn av pliktleveransen av all tryckt media. I frågan som särskilt berör Svenska barnboksinstitutet välkomnar institutet en sådan översyn, som även kan leda till en effektivisering av institutets insamlingsarbete. Det finns samordningsvinster att göra mellan institutets bibliotek och de pliktmottagande bibliotek som gallrar tryckt barn- och ungdomslitteratur. Sbi betonade i sitt svar även att hänsyn behöver tas till att Sbi är ett forskningscentrum och att verksamhet-

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

en därmed är väsentligt bredare än bara biblioteksverksamheten och insamlingsarbetet. Sbi har helt andra ansvarsområden än t.ex. Kungliga biblioteket och andra pliktleveransbibliotek.

Samlingarna

I institutets samlingar ingår barnbokssamlingen, den teoretiska samlingen samt en rad specialsamlingar, varav den största är Saga-arkivet. Institutets katalogiserade bokbestånd uppgick vid årsskiftet till 119 490 volymer. Därtill kan läggas 47 periodiska publikationer. Samlingarna har växt genom åren och särskilt snabbt under de senaste åren då området har expanderat. Det innebär att institutets magasin inte räcker till i sin nuvarande form. Under året har en utredning visat att den bästa lösningen är att installera ett så kallat kompaktushyllsystem i de befintliga magasin där detta är möjligt. Installeringen kommer att genomföras under 2020.

Barnbokssamlingen

Sbi:s bibliotek har haft som mål att samla in hela 2019 års produktion av barn- och ungdomsböcker i Sverige, vilket har uppnåtts. Eftersom biblioteket inte är ett pliktbibliotek bygger samlingen på gåvor. I stort sett alla i Sverige verksamma förlag och utgivare skänker generöst ett exemplar av varje utgiven barn- och ungdomsbok till institutet. Även privatpersoner donerade böcker och annat material under 2019. Alla barn- och ungdomsböcker indexeras och registreras i Libris varefter posterna förs över till Sbi:s bibliotekskatalog ELSA.

Biblioteket katalogiserade 2019 totalt 2 414 barn- och ungdomsböcker, vilket är en liten ökning jämfört med 2018. Katalogiseringen omfattar både böcker utgivna i Sverige samt översättningar från svenska till andra språk utgivna i andra länder. Övergången från katalogiseringsverktyget Voyager till Nya Libris har påverkat katalogiseringsarbetet med ökad tidsåtgång till följd. Det har även inneburit att katalogisering av suecana fått skjutas på framtiden.

Den teoretiska samlingen

Bibliotekets teoretiska samling är en av de äldsta och största i världen inom området och därmed en unik resurs för både nationella och internationella forskare. Biblioteket köper in relevant svensk och utländsk teoretisk litteratur, som litteraturvetenskapligt och angränsande områden behandlar barns och ungdomars litteratur och läsning. Vissa nya titlar presenteras i sociala medier under hashtaggen #tis-dagstipset. Under de senaste åren har inköspolicyn för det teoretiska materialet omarbetats och preciserats, vilket har resulterat i ett lägre antal nyförvärvade teoretiska verk 2019 jämfört med 2018.

Institutets teoretiska samling fyller en viktig funktion då förvärven av tryckt material minskar vid högskolor och universitet. Samtidigt står biblioteket, precis som många andra specialbibliotek, inför en rad utmaningar vad gäller tillgång till digitalt material. Biblioteket följer utvecklingen inom området bland annat genom medverkan i nätverk för specialbibliotek.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Katalogisering

Sbi:s bibliotek sätter sedan år 2000 systematiskt ämnesord på den barn- och ungdomslitteratur som ges ut i Sverige och sedan 1970-talet på den teoretiska litteratur som köps in till biblioteket. Alla ämnesord är sökbara i ELSA och i LIBRIS.

Under 2019 har bristerna i katalogiseringsverktyget Nya Libris, som lanserades 2018, fortsatt att påverka Sbi:s katalogiserings- och indexeringsarbete av såväl det teoretiska materialet som barn- och ungdomslitteraturen. Viktiga funktioner saknas fortfarande vilket har gjort att vissa arbetsuppgifter inte gått att utföra. Några funktioner har dock tillkommit under hösten 2019. Det går sakta framåt, men mycket retroaktivt arbete återstår.

Barnämnesord

Sbi har det formella och nationella ansvaret för arbetet med att utveckla och administrera ämnesord för barn- och ungdomsboksutgivningen, de så kallade barnämnesorden, som bidrar till att barn- och ungdomslitteraturen blir sökbar. Under 2019 har arbetet med att utveckla och påföra ämnesord och genrebeteckningar i katalogposterna för barn- och ungdomsböcker fortsatt. Barnämnesorden gynnar både institutets huvudmålgrupp, forskarna, och andra målgrupper, inte minst folkbibliotekens användare.

Redaktionen för barnämnesorden samverkar med Svenska ämnesord på Kungliga biblioteket och en referensgrupp som under 2019 utgjordes av deltagare från Bibliotekstjänst (BTJ), Lunds stadsbibliotek, Mediateket i Stockholm, Stockholms stadsbibliotek och Internationella biblioteket. Redaktionen är sammankallande för referensgruppen som vanligtvis har fyra möten per år (två fysiska och två via mejl). Vid mötena fattas beslut om nya barnämnesord, vilka Sbi:s bibliotek sedan auktoriserar i Libris. Under större delen av 2019 har det inte gått att auktorisera nya ämnesord då den funktionen saknats i Nya Libris. I december var funktionen på plats och alla de ämnesord som antagits under senare delen av 2018 samt under 2019 är nu auktoriserade. Med anledning av Nya Libris har även ett arbete med att uppdatera barnämnesordslistans rubriker påbörjats. Detta är ett omfattande arbete som kommer att fortsätta 2020.

Under 2019 har fyra nyhetsbrev skickats ut innehållande information om nya barnämnesord samt annat av intresse inom området. I dagsläget går nyhetsbrevet ut till drygt 130 prenumeranter, främst från olika bibliotek. Antalet prenumeranter har under 2019 ökat med ett sextiotal.

En av redaktionsmedlemmarna deltog i Libris användardag som Kungliga biblioteket anordnade i november. Redaktionen har tillsammans med Svenska ämnesord planerat för att leda en kurs i ämnesord som hålls i april 2020. I samband med Bokprovningsturnén till Malmö i maj ordnades även en workshop där barnbibliotekarier från Skåne deltog. Workshopens syfte var bland annat att diskutera hur barnämnesorden används i det praktiska arbetet på biblioteken och hur man kan utveckla arbetet med hjälp av barnämnesord.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Teoretiska ämnesord

Den teoretiska litteratur som köps in till institutets bibliotek – samt tidskriftsartiklar ur tidskrifter från hela världen – görs sökbar genom ämnesord som återfinns i den för Sbi unika ”Ämnesordslista – teoretisk litteratur”. Den teoretiska ämnesordslistan utvecklas kontinuerligt av redaktionen. Nya ämnesord diskuteras och antas vid återkommande biblioteksmöten. De teoretiska ämnesorden är av mycket stort värde för den forskning som bedrivs inom området. Böcker, tidskriftsartiklar och uppsatser katalogiseras och indexerar i LIBRIS och återfinns dels i ELSA, dels i ämnesbibliografin BULB.

Information och kommunikation

Informationsspridning och medial uppmärksamhet

Sbi arbetar aktivt i olika kanaler för att kunna möta den ökade efterfrågan och utveckla arbetet med att sprida forskningsresultat samt främja kommunikationssamarbeten mellan institutet och andra aktörer. Sbi:s kanaler för att sprida forskningsresultat och information om det barnlitterära fältet samt föra dialog med våra målgrupper utgörs av webbplatsen, sociala medier och pressrummet på Mynewsdesk. Seminarier, öppna föreläsningar, den vetenskapliga skriftserien och *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* är andra kanaler. De filmade programmen gör det möjligt för dem som inte kan besöka institutet att ta del av utbudet. Många högskolor och universitet använder exempelvis filmerna från Bokprovningsrapporten i undervisningen. I sociala medier arbetar vi numera med rörlig bild för att marknadsföra olika delar av verksamheten, inte minst den forskningsfrämjande. Till IRSCL-konferensen producerades en engelskspråkig webbplats, www.irsclcongress2019.com samt en informationsfilm på engelska om Sbi. Samtidigt färdigställdes den engelska versionen av institutets webbplats. I och med regeringens prioritering av barns läsning har vi under året arbetat med att utveckla det strategiska arbetet med att sprida forskningsresultat i våra redan inarbetade kanaler och forum.

När det gäller förfrågningar från media rörande barn- och ungdomslitteratur är det tydligt att institutet är en tongivande och respekterad part för experthjälp och utlåtanden. Den årliga Bokprovningsrapporten 2019 genererade stor uppmärksamhet under hela året i media och i synnerhet i direkt anslutning till releasen av Bokprovningsrapporten i mars. Trenden visar att intresset för Bokprovningsrapporten inte bara är koncentrerat till själva releasetillfället utan håller i sig och att de analyser av utgivningen som Bokprovningsrapporten bidrar med fortsätter att plockas upp av media under hela året. Längre reportage om delar av undersökningen har publicerats i Sveriges Television, Sveriges Radio, dagstidningar och fackpress.

Svenska barnboksinstitutet har nämnts i redaktionella medier vid 348 tillfällen jämfört med 260 året innan. Bokprovningsrapporten står för ca 80 tillfällen jämfört med ca 90 år 2018. Förutom Bokprovningsrapporten omnämns institutet även i andra sammanhang, till exempel Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, jubileet Lennart Hellsing 100 år och kursen Att skriva barnbokskritik. Sveriges Radio och Sveriges Television sände inslag om IRSCL Congress 2019. Även nyheten om forskningsprojektet Astrid Lindgren-koden och programmet ”Pengar – barnfattigdom, konsumtionskultur och entreprenörskap i litteratur och kultur för barn och unga från 1930-talet till idag” gav genomslag i Sveriges Television. Två längre artiklar publicerades i *Svensk bokhandel* under hösten, en av dem om Sbi:s verksamhet och den andra om kritik kursen.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Totalt har Sbi sänt ut 36 nyhetsbrev och 12 pressmeddelanden med information om den forskningsfrämjande verksamheten, IRSCl Congress 2019, Astrid Lindgren-koden, stipendietilldelning, Bokprovningen, nya publikationer i institutets tidskrift och skriftserie, aktuella föreläsningar och andra evenemang.

I samband med tillkännagivandet av Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne medverkade Sbi:s experter bland annat i Sveriges Radio P1. Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvist har medverkat i tre olika vetenskapliga publikationer med artiklar om de svenska översättningarna av L. M. Montgomerys böcker om Anne på Grönkulla och Emily på Månvik, magisk realism som kreativ utmaning samt det inre landskapets funktion och gestaltning när Astrid Lindgrens noveller har blivit bilderböcker.

Antalet besökare till barnboksinstitutet.se har minskat jämfört med året innan. Detta kan bland annat bero på att Sbi har haft fler webbadresser än vanligt under 2019 och att besökarna går direkt till webbplatser som www.irsclcongress2019.com, www.barnboken.net och pressrummet på Mynewsdesk.

Tredje uppgiften

Sbi:s ämnesområde engagerar och intresserar långt fler än de som studie- eller yrkesmässigt söker information om barn- och ungdomslitteratur. Även om institutets målgrupper framför allt är forskare och studenter samt upphovspersoner, journalister, redaktörer, pedagoger i skola och förskola, bibliotekarier och andra förmedlare, ger institutets bibliotek också service till andra som söker svar på frågor om barn- och ungdomslitteratur, till exempel privatpersoner. De ovan nämnda barnämnesorden har väsentligt förbättrat och förenklat sökningar bland all i Sverige utgiven barn- och ungdomslitteratur.

Representanter för organisationer och myndigheter i Sbi:s ständigt vidgade kontaktnät inbjuds till utställningar, föreläsningar, seminarier, workshops och konferenser. *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* och den vetenskapliga skriftserien är viktiga instrument för att sprida kunskap om forskningsresultat till så stora grupper som möjligt.

Arrangemang

Programverksamheten syftar till att sprida kunskap om nya forskningsresultat och barns och ungas läsning samt skapa intresse för och opinion kring barn- och ungdomslitteraturens roll i samhället.

År 2019 var ett speciellt år genom att institutet arrangerade den stora IRSCl Congress 2019 (se separat rubrik). Utöver konferensen genomförde institutet en rad arrangemang och evenemang i samarbete med andra aktörer. Arrangemang som riktade sig specifikt till forskare prioriterades, bland annat forskarworkshops (se särskilda rubriker). Sbi arrangerade dessutom två seminarier på Bokmässan i Göteborg.

Av de publika program som har genomförts i Stockholm kan förutom Bokprovningen och kursen Att skriva barnbokskritik (se vidare nedan) nämnas "Pengar – barnfattigdom, konsumtionskultur och entreprenörskap i litteratur och kultur för barn och unga från 1930-talet till idag", där fyra forskare presenterade ny forskning publicerad i *Barnboken*, om hur pengar skildras i barnlitteraturen. Ett kvällsprogram ägnades även åt författaren Lennart Hellsing som skulle fyllt 100 år 2019, där ett samtal hölls mellan en forskare, en konstnär och en författare.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Samtliga program har genomförts med stöd från Stockholms stad, vissa också med annan extern finansiering och i samarbete med andra organisationer (se bilaga för fullständig lista över Sbi:s programverksamhet). Sbi arrangerade totalt 14 program under 2019.

Bokprovningen

Inom ramen för Bokprovningen presenterar Sbi föregående års utgivning av barn- och ungdomslitteratur i ett halvdagsprogram öppet för allmänheten samt genom en omfattande skriftlig dokumentation med analyser av och statistik över utgivningen. Denna rapport publiceras fritt tillgänglig på webbplatsen. Bokprovningen omfattar även en stor utställning i Sbi:s bibliotek av den samlade utgivningen av årets barn- och ungdomsböcker. Utställningen pågick 2019 under mars–maj. 2019 förlades föreläsningarna i Stockholm till ABF-husets Z-sal. Besöksorter under turnén var Malmö, Göteborg, Umeå och Vimmerby. Turnéerna arrangerades i samarbete med Region Skåne, Kultur i Väst, Länsbiblioteket i Västerbotten och Vimmerby kommun/ Litteraturnoden i Kalmar län. Bokprovningen filmades av Bred Media och finns tillgänglig på Sbi play.

I 2018 års böcker stärktes det samhällsengagemang som noterats de senaste åren. Fokus låg huvudsakligen på att uppmärksamma orättvisor, synliggöra sociala och ekonomiska skillnader och ifrågasätta makttordningar. Under hela 2000-talet har utgivningen ökat men i årgång 2018 minskade utgivningen med nio procent. 2019 års Bokprovning innehöll följande presentationer av medarbetare på Sbi: Utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2018 (Kajsa Bäckius) och Tyglad frihet? Hästböcker för barn och unga 2018 (Karin Mossed). Moderator för dagen var Lillemor Torstensson. Vid sidan av institutets personal anlitas såväl forskare som andra experter som gästföreläsare under Bokprovningen. 2019 inbjöds Olle Widhe från Göteborgs universitet och Mia Österlund från Åbo Akademi, Finland. De deltog med föreläsningarna ”Den vilda zonen: Politik, makt och radikalitet i barn- och ungdomslitteraturen 2018” respektive ”Jag, vi dom! Med kroppsnormer och bokkroppar i blickfånget bilderboksåret 2018”.

Kurser och kompetensutveckling

Institutet får många förfrågningar om samarbeten vilket är mycket glädjande och ett tecken på att expertkunskaperna på Sbi värderas högt. Bokprovningen används bland annat av bibliotekarier som kompetensutveckling. I samband med Bokprovningsturnén arrangerades i samarbete med Region Skåne en workshop med bibliotekarier i syfte att undersöka hur Bokprovningen kan användas i det dagliga biblioteksarbetet.

En av satsningarna på kompetensutveckling för 2019 var att för andra året i rad arrangera kursen Att skriva barnbokskritik. Kursen genomfördes 24–25 oktober och bestod av föreläsningar, workshops samt läsning av litteratur och inlämningsuppgifter före och efter kursdagarna. Kursen riktade sig till bloggare, barnbokskritiker och personer som skulle vilja skriva barnbokskritik. Syftet var att ge dem verktyg för att utveckla sitt kritiska tänkande kring barn- och ungdomsböcker och sin bildkompetens samt stärka dem i deras arbete. 30 deltagare fick plats av 45 sökande. Trycket på kursen visar att behovet är stort och förhoppningen är att kursen ska kunna ges även 2020. Deltagarna kom från hela landet och var endast kvinnor. Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvist var kursledare. Föreläsare var Ulla Rhedin, forskare och kritiker, Erik Titusson, förläggare på Lilla Piratförlaget, och Lotta Olsson, kritiker på Dagens Nyheter.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Workshopledare var Mats Berggren, författare och kritiker, och Mia Österlund, forskare och kritiker. Kursen gavs med stöd från Kulturrådet, Svenska Akademien, Svenska barnboksakademien och Sveriges författarförbunds barn- och ungdomslitterära sektion BULT.

Utställningar

Sbi arrangerade totalt 9 utställningar under 2019. 2018 års utgivning av barn- och ungdomsböcker visades i en tematisk utställning i samband med Bokprovningen. 2019 var det år då Lennart Hellsing, en av initiativtagarna till Sbi, skulle fyllt 100 år, vilket uppmärksammades med ett program (se bilaga) och en utställning där original ur *Kanaljen i seraljen* visades liksom böcker och artefakter ur Lennart Hellsings boksamling.

I samband med IRSC Congress sammanställdes utställningen Touchstones, men nedslag i nordisk barnlitteraturforskning med böcker ur den teoretiska samlingen och ett urval böcker ur den äldre barnboksamlingen. En del av utställningen uppmärksammade också professor Maria Nikolajeva.

Tidskriften *Barnbokens* tema "Pengar" uppmärksammades genom ett program (se bilaga) och en mindre utställning under rubriken "Pengar – barnfattigdom, konsumtionskultur och entreprenörskap i litteratur och kultur för barn och unga från 1930-talet till idag". I utställningen visades böcker med direkt koppling till artiklar publicerade inom temat. Artiklarna, programkvällen och utställningen rönste stor uppmärksamhet i media med exempelvis ett längre inslag i SVT:s *Kulturnyheter*.

Vidare har mindre utställningar producerats för att uppmärksamma olika författare och illustratörer liksom olika barn- och ungdomslitteraturpriser.

Sbi:s specialsamling Barnbiblioteket Saga har gett upphov till det omfattande projektet "En sagolik skola – Folkskolan 175 år" som drivs av Lärarstiftelsen med Sbi som samarbetspartner. Delar av Saga-samlingen ingår som en del i den vandringsutställning som visats i Sverige på flera platser 2017–2019. Utställningen startade på Prins Eugens Waldemarsudde i Stockholm i mars 2017.

Studiebesök

Svenska barnboksinstitutet erbjuder grupper att besöka institutet under ett ca en och en halv timme långt studiebesök. Institutet presenteras och en genomgång ges av svensk barn- och ungdomslitteraturs historia och/eller Bokprovningen. Även under Bokprovningen erbjuds studiebesök med inriktning på den aktuella utställningen och presentation av föregående års utgivning. Antalet deltagare vid gruppbesöken har för andra året i rad ökat jämfört med tidigare år. Grupperna består av studenter och utbytesstudenter, pedagoger, skolbibliotekspersonal, bibliotekarier och bokhandelsmedhjälpare. Besökarna kommer från bland annat Stockholms universitet, Institutionen för ABM (Arkiv, bibliotek, museer) vid Uppsala universitet, folkhögskolor, bibliotek, skivutbildningar m.m.

Samarbeten

De vetenskapliga institutioner som Svenska barnboksinstitutet har samarbetat med under 2019 har varit Göteborgs universitet (Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion), Linnéuniversitetet (Institutionen för film och litteratur), Lunds universitet (Institutioner för kulturvetenskaper), Malmö universitet

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

(Institutionen för kultur-språk-medier), Mittuniversitetet (Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap), Stockholms universitet (Institutionen för kultur och estetik, Centrum för barnkulturforskning), Uppsala universitet (Institutionen för ABM, Litteraturvetenskapliga institutionen), Åbo Akademi i Finland (Litteraturvetenskapliga institutionen).

Övriga samarbetspartners för framför allt den utåtriktade programverksamheten under året har varit en rad svenska barnboksförlag, ABF Stockholm, Astrid Lindgren AB, Astrid Lindgren-sällskapet, Bokmässan, IBBY Sverige, Lennart Helsing-sällskapet, Kultur i Väst, Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, Länsbiblioteket i Västerbotten, Lärarförbundet, Lärarstiftelsen, Läsrörelsen, Marta Sandwall-Bergströms stipendiefond, Nordiska barnbokskonferensen i Stavanger, Region Skåne, Snöbollens priskommitté, Svenska barnboksakademien, Stiftelsen Solkatten, Svenska Tecknare, Svenska Förläggareföreningen, Sveriges Författarförbund och Vimmerby berättar/Litteraturnoden i Kalmar län. Programverksamheten har genomförts med stöd från Stockholms stad. Se även rubriken Konferensen IRSCS Congress 2019, sid 5.

Nordiska och internationella kontakter

Institutet har genom *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning*, Sbi:s vetenskapliga skriftserie, forskningsprojekt, workshops och konferenser löpande kontakt med svenska och utländska barnlitteraturforskare. Kontakterna med utländska forskare har också intensifierats i och med arbetet med IRSCS konferensen. Kontakter med våra nordiska grannländer sker även kontinuerligt bland annat genom arbetet i programrådet för den nordiska barnbokskonferensen som genomfördes i februari i Stavanger, Norge. Till konferensens program inbjuds forskare inom ämnet, författare och konstnärer. "Var går gränsen?" var temat 2019. Från Sbi deltog Sofia Gydemo och Lillemor Torstensson. Sbi:s forskningsledare Åsa Warnqvist har även lagt fram texter vid högre seminarier vid Linnéuniversitetet vid två tillfällen.

Regelbundet utbyte av information och material sker också med biblioteks-, arkiv- och universitetsinstitutioner samt barnboksspecialister i Europa, Nordamerika, Australien och Japan, mer sporadiskt även med Latinamerika, Afrika och övriga Asien. Nyutkomna titlar i institutets skriftserie distribueras till flera utländska mottagare, inklusive barnboksinstitutioner. Institutets tidskrift *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* läses av forskare över hela världen.

Institutet har under året haft flera utländska besökare, såväl forskare som branschpersoner. Bibliotekets omfattande teoretiska samling och Bokprovingen röner stor uppskattning bland dessa besökare. Många hör också av sig genom institutets andra kanaler med frågor som rör svensk barnlitteratur. Besöken förmedlas till viss del via Svenska Institutet, IBBY Sverige (International Board on Books for Young People), Kulturrådet och Internationella biblioteket, men många specialintresserade från en mängd olika länder söker sig direkt till Sbi. Bland de utländska besökarna 2019 kom, förutom alla som besökte IRSCS Congress 2019, flera från våra nordiska grannländer. 2019 års mottagare av Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne Bart Moeyaert, besökte Sbi i samband med pristagarveckan i maj.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Styrelse

Institutet leds av en styrelse som består av representanter för de fyra stiftarna (Stockholms universitet, Svenska Förläggareföreningen, Föreningen Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund), ledningsgruppen vid Sbi samt en representant för personalen. I styrelsen ingår även två ordinarie ledamöter som har intresse av institutets verksamhet och som kan verka för att institutets mål uppfylls. Ordföranden utses av regeringen. Mandatperioden för representanterna är normalt tre år med möjlighet till en periods omval. Styrelsen har sammanträtt vid fyra tillfällen under året.

Styrelsens sammansättning år 2019 har varit Kristina Rennerstedt (ordförande), Magnus Öhrn (docent) och Maria Andersson (docent, suppleant) från Stockholms universitet, Eva Dahlin (Bonnier Carlsen, skattmästare fram till februari), Johanna Ringertz (Natur & Kultur, suppleant, fr.o.m. mars skattmästare) och Ylva Blomqvist (Rabén & Sjögren, suppleant, fr.o.m. mars) från Svenska Förläggareföreningen, Joanna Hellgren (illustratör och författare) och Linnea Krylén (konstnär, suppleant) från Föreningen Svenska Tecknare, Hanna Zetterberg (författare, vice ordförande) och Mårten Sandén (författare, suppleant) från Sveriges Författarförbund, Marja Sandin-Wester (ledamot i Kulturnämnden, ordförande i Kyrkogårdsnämnden) och Hanna Gerdes (ledamot i Kulturnämnden fram till februari) från Stockholms stad samt Lillemor Torstensson (verksamhetsansvarig, föredragande), Åsa Warnqvist (ekonomichef, adjungerad) och Sofia Gydemo (bibliotekarie, personalrepresentant) från Svenska barnboksinstitutet.

Personal

Totalt har Svenska barnboksinstitutet under större delen av året haft nio anställda, fördelat på sex heltidstjänster och tre deltidstjänster, totalt 7,31 tjänster. Utöver detta har institutet vid behov anlitat timpersonal.

Institutets inre organisation kännetecknas av högpresterande personal med stor kompetens. Institutets ledningsgrupp (LG) består av verksamhetsansvarig och ekonomichef. Under 2019 har det inre arbetet så väl som det yttre präglats av årets stora evenemang, IRSCS Congress 2019. Tre planeringsdagar har genomförts varav två hade fokus på planering och organisering av konferensen och den tredje fokuserade på verksamhetsplaneringen inför år 2020.

Året har också präglats av fortbildning och kompetensutveckling. Ekonomichefen har under året genomgått en lönehanteringskurs och en projektledningskurs, den fackliga representanten har gått en fackkurs och två bibliotekarier har fått coachning i att förbättra föreläsnings- och presentationsteknik. Några medarbetare har fortbildat sig inom webbutveckling, databashantering och marknadsföring i sociala medier.

Institutets ledning och kansli

Ledningsgruppen (LG) utgörs av Lillemor Torstensson (verksamhetsansvarig, bibliotekschef och kommunikatör) och Åsa Warnqvist (ekonomichef och forskningsledare). Kansliet består även av Margareta Hofgren (ekonom) och Björn Andersson (vaktmästare). Lillemor Torstensson ansvarar för kommunikation och information.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Den forskningsfrämjande verksamheten

Forskningsledaren Åsa Warnqvist leder den forskningsfrämjande verksamheten och Hanna Liljeqvist och Simon Springare är forskningsassistenter.

Forskningsbiblioteket

Bibliotekets medarbetare är Kajsa Bäckius (systembibliotekarie), Sofia Gydemo (bibliotekarie, insamling av barn- och ungdomsböcker, barnämnesord), Hanna Liljeqvist (handläggare/katalogisatör, teoretiska ämnesord), Karin Mossed (bibliotekarie, äldre samlingar och inköp av teoretisk litteratur fram till september), Jennifer Wahlund (timvikarie, studerande biblioteks- och informationsvetenskap), Adeline Vernerback (timvikarie, studerande barn- och ungdomslitteratur) samt Lillemor Torstensson (bibliotekschef). Under året har tre universitetsstudenter förlagt sin praktik till Sbi. Två från biblioteksutbildningar och en från litteraturvetenskap.

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Bilagor

Biblioteksstatistik

	2017	2018	2019
Utlån	1093	923	963
Fjärrlån	<i>Varav 121 fjärrlån</i>	<i>Varav 107 fjärrlån</i>	<i>Varav 104 fjärrlån</i>
Antal omlån	1 833	2 061	1 784
Totalt antal utlån med omlån	2 926	2 984	2 747
Läsesalslån	1 549	1 871	1 373
Barn/ungdomsböcker, accession	3 411	2 039	2 414
Teoretisk litteratur, accession	329	260	200
Totalt antal barn- och ungdomsböcker	95 390	97 429	99 843
Totalt antal teoretisk litteratur	19 187	19 447	19 647
Totalt antal volymer	114 577	116 876	119 490
Periodika, löpande	49	47	47
Antal besökare	Enskilda: 1 299 Gruppbesökare: 180 Åhörare, internt: 522 Åhörare, externt: 2 047	Enskilda: 872 Gruppbesökare: 218 Åhörare, internt: 518 Åhörare, externt: 1 411	Enskilda: 893 Gruppbesökare: 249 Åhörare, internt: 610 Åhörare, externt: 1 556
Totalt antal besökare	4 048	3 019	3 308

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Webbplatsen och sociala medier

Användning av sbi.kb.se/barnboksinstitutet.se 2017–2019 (Google Analytics)

Period	2017	2018	2019
Besök	31 777	31 217	25 959
Unika besökare	19 152	18 858	14 425
Sidvisningar	76 859	69 894	55 692
Sidor/besök	2,42	2,37	2,16
Genomsnittlig tid på webbplats	00:01:56	00:01:86	00:01:52

Förklaringar:

Besök – Totalt antal besökare inklusive alla som återvänder flera gånger.

Unika besökare – Den mest intressanta siffran som visar antalet (icke-duplicerade) besökare.

Sidvisningar – Sammanlagt antal gånger som sidorna visades. Upprepade visningar av en enskild sida räknas.

Sidor/besök – Genomsnittligt antal sidor som visades under ett besök på webbplatsen. Upprepade visningar av en enskild sida räknas.

Statistik sociala medier 2019 (föregående år inom parentes)

Sociala medier	Antal följare
Pressrum Mynewsdesk	468 (475)
Nyhetsbrev	803 (852)
Facebook	4 170 (3 683)
Instagram	1 452 (1 205)

Stift. Svenska barnboksinstitutet
Org.nr 802007-5852

Föreläsningar och program

- Föreläsningar under Bokprovningen (4 st), inklusive Bokprovningsturné till fyra orter (se särskild rubrik). Filmades. Sbi i samarbetet med Region Skåne, Kultur i Väst, Länsbiblioteket i Västerbotten och Vimmerby kommun/ Litteraturnoden i Kalmar län.
- Bart Moeyaert, 2019 års mottagare av Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Presentation av Boel Westin, ordförande för Alma-juryn. Arrangör: Sbi i samarbete med Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne.
- Symposium "Borders, Territories and Transitions in Children's Literature" i samarbete med Stockholms universitet. Medverkande: Lies Wesseling, University of Maastrich, Peter Cumming, York University, Evelyn Arizpe, University of Glasgow, Vivian Yenika-Agbaw, Pennsylvania State University, Åsa Warnqvist, the Swedish Institute for Children's Books, Mia Österlund, Åbo Academy University, Sara Pankenier Weld, University of California. Arrangör: Institutionen för kultur och estetik vid Stockholms universitet och Sbi.
- Från Kanaljen till Rulla - Lennart Hellsing 100 år. Medverkande: Lotta Olsson, poet, Joanna Hellgren, illustratör, Pella Myrstener, doktorand Södertörns högskola. Arrangör: Sbi i samarbete med och med stöd av Lennart Hellsing-sällskapet, Stiftelsen Solkatten, Stockholms stad och Svenska Tecknare.
- IRSCS Congress 2019 (se särskild rubrik).
- Prisutdelningsceremoni Marta Sandwall-Bergströms författarfond. Medverkande stipendiemottagare: Peter Kostenniemi (doktorand), Malin Nauwerck (forskare), Stefan Casta (författare). Arrangör: Sbi i samarbete med Marta Sandwall-Bergströms författarfond.
- Seminarium x 2 på Bokmässan i Göteborg: Bokprovning. Sofia Gydemo och Lillemor Torstenson, Sbi. Arrangör: Sbi.
- Kursen Att skriva barnbokskritik (se särskild rubrik).
- Workshop för medverkande i Svenska barnboksinstitutets projekt om Saga-arkivet: *Barnbiblioteket Sagas arkiv: Kartläggning och visualisering av en svensk barnboksserie (1899–1970)*. Finansierad av Åke Wibergs Stiftelse. Arrangör: Sbi.
- Pengar – barnfattigdom, konsumtionskultur och entreprenörskap i litteratur och kultur för barn och unga från 1930-talet till idag. Program med forskare som publicerat artiklar på samma tema i tidskriften *Barnboken*: Anna Cavallin, fil. dr. (Stockholms universitet), Elina Druker, professor (Stockholms universitet), Peter Kostenniemi, doktorand (Stockholms universitet), Lydia Wistisen, fil. dr. (Stockholms universitet). Arrangör: Sbi.